

A rimabányai erődtemplom

2009 június 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

A gömői hegyek érceit, nemesfém- és ásványkincseit sok óta gyűjtötték-bányászták. Pannónia provincia lakói kereskedtek az északi vidékek kvád aranyászaival, fémműveseivel. Árpád-házi uralkodóink korában az egyik legjelentősebb arany- és ezüstleányhely volt a Rima folyó völgye, amelynek déli része a XI–XII. században még királyi birtok volt, az 1200-as évek végétől azonban már a kalocsai érsek uradalmához tartozott.

A Rimaszombattól nem messzire északra fekvő Rimabánya (Rimavská Bana) négyszáz szlovák lakójával ma olyan szürke, jellegtelen hely, hogy az ember nyomos ok nélkül aligha szakítaná meg útját a kedvéért. Az országúttól nyugatra emelkedő domb tetején lévő, barokk tornyú templom sem ígér különleges látnivalót annak, aki nem tudja, micsoda művészettörténeti kuriózum rejtőzködik benne. Meg kell tehát szereznünk a kulcsát az evangélikus lelkészlakban vagy a harangozónál, fölkapaszkodnunk a meredek úton az ovális kőfallal körülkerített erődtemplomhoz, s első pillantásra kiderül, hogy fontos helyen vagyunk.

Tüstént szembejön egy szabálytalanság: a vaskos torony nem a hajó nyugati végéhez csatlakozik, hanem a kelet felé álló szentély fölé magasodik. Ez középkori templom esetében mindig későbbi átépítés következménye. (A dunántúli Zánka, Hidegség és Hegyeshalom Árpád-kori templomainál, közelebb a mátraszőlősi gótikus szentélynél látni ehhez hasonló megoldásokat.) A tágas hajó félköríves ablakainak formája szintén szokatlan – román korinak túlságosan nagyok –, s a szentély déli falán lévő negyedik részsíma ablak is későbbi, mint az a stílusából következne; a nyugati sarkok gótikus támpilléreivel és a szentély szabálytalan boltozatával egy időben, a XV–XVI. században készülhettek.

A déli bejáraton át a hajóba lépve a szemközti falon hatalmas felületű falkép tárul elénk: Szent László király legendája. A tíz méter széles freskó bal oldalán Várad írásejes bástyái és a tornyos székesegyház látható, előtérben a püspök karcsú, ünnepélyes öltözetű leányával. A középső részt a cserhalmi csatajelenet tölti ki, balról sisakos-páncélos magyar lovagok, jobb felé menekülő kunok, a lovak lábai alatt levágott fejek. A hegyes süvegű, leányrabló kun vitéz amúgy szittyá módra hátrafelé nyilaz, majd a következő mozzanatban már állva birkózik a szent királlyal. A párviadalba beavatkozó, megszabadított leány a kun megkaparintott csatabárdjával hátulról az idegen Achilles-inára sújt. Az 1380 táján készült szenzációs „képregény” jobb szélén a győztes László a leányzó ölérébe hajtott fejjel pihenni ki a harc fáradalmát.

Rimabánya tatárjárás utáni jelentőségét mutatja, hogy IV. Béla király (1235–70) aranypénzt veretett itt. Az 1268-ban mezővárosi rangú bányásztelepülést az út menti magaslaton vár védte. 1334-től Károly Róbert, majd Nagy Lajos király udvari emberének, Széchenyi Tamás erdélyi vajdának a birtoka, az egész alsó Rima-völgygel együtt; a lovag az itáliai hadjáratok során találkozott az olasz trecento művészetével, s valamelyik ottani festőműhelyből hívott mestereket gömői birodalmába. A bibliai tárgyú képek a szentély északi falát és a diadalív bélletét díszítik, a Szent László-freskót minden bizonnyal Tamás fia, Frank vajda készítette a lovagkirály, Nagy Lajos korának szellemében. Az 1400-as évek elején ide is befészkeltek magukat a huszita cseh rablók, akik alakították át erődde a templomot. Később is a protestánsokat szolgálta, a lutheránus liturgia szerint berendezett épület értékes része a festett-faragott karzat és a kazettás famennyezet, amely 1783-ban készült.

A Rima-völgy aranybányái a középkor végére kimerültek. A háborúk viharai nem kímélték a környék településeit: törökök, kurucok, labancok pusztították, majd 1849-ben a cári csapatok perzselték fel Losoncot, Rimaszombatot. Végül az erős iparosítás formálta át az ősi gömői bányavidék képét és népét.

Ludwig Emil, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló
